

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

א) ב"ק מ"ג (ב) ו"ג
מסופק לעיל ל"ג: ד"ה
לשון: (ג) ל"ג יבמה:
יבמתו: (ד) וקדוש י"ג:
(ה) פסחים ק"ב: מעשה י"ג:
מילה י"ג: (מנהג י"ג): נדה
ס"ג (א) ב"ק פ"ג: (א) שמו
כ"ה: (א) ל"ג ש"ה:

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדיו
ומת אחד מהם וכו' אין
לו לא תורה אשת המת
החוצה לאיש זר יבמה
יבא עליה ולקחה לה
לאשה יבמה:
דברים כ"ה
2. ואם לא יחפץ האיש
לקחת את יבמתו ולקחה
יבמתו השערה אל
הזקנים ואמרה מאן יבמי
להקים לאחיו שם
בישראל לא אבה יבמי:
דברים כ"ה
3. ואיש אשר ישכב את
אשה זרה וגלה את
ערוהו את מקרה הערה
והיא גלתה את מקור
דמיה ונברתו שניהם
מקרב עמם: ויקרא כ"ח
4. ואיש אשר יקח את
אשת אחיו נדה הוא
ערוהו אחיו גלה ערוריו
ויהי:
5. ויערות אחות אבך
ואחות אבך את הנולד
כי את שארו העשרה
עונם יקרא: ויקרא כ"ט

הגהות הב"ח

(א) ג"ל בעל כרם אמר
מר ד"ה יבמה יבא עליה:
(ב) ר"י ד"ה ק"ק וכו'
נמכת בשוק מה:

תוס' חד מקמאי

אלא בנתקע והאמר רבה
נפל מן הגג פירוש ברוח
מצויה נתקע חייב כד'
דברים (וביבמות) לא
קנה. אלא כגון שנתכוון
לאשתו ותקפתו ויבמתו
ובא עליה שניהם אנוסים
היי' כגון שנתכוון לאשתו
ותקפתו עובדי כוכבים
ורבקים זו היא. והא
דאמר ישר לא קנה. קנה
ישר אבל מתנמנם אמר רבה
בין היא ערה בין היא
ישנה קנה: אמר רבה
נחמיה להטיח (באשמה)
[בכח] והטיח ביבמתו
לא קנה להטיח בבמה
והטיח ביבמתו קנה דהא
קא מבין לשום ביאה

מוסף רש"י

חייב בארבעה דברים.
וכגון שפיל כיוצא מזה
דהוה ליה קרוב למזל
(ב"ק מ"ג). וביבמות לא
קנה. אפי' ששני הכה
על יבמתו בין בשוגג בין
במזיד קנה. ה"ל מילי ה"ל
דמכין לנפול גשה חמה,
אזל אזל לא תמכין לשום
ביאה בלעז לא קנה. ואם
חור יעשה אחד מן העליו
בה מאמר מפלה עליו
(שם). ביאה גומרת בה.
ויבמה ביאה משעשע שנה
עליה כמחול לעבד. וקדושין
י"ד. תיר. ע"י תנחומים י"ב:
הערה י"ח. שנתרגמין
ויק' וימער. והערה ש"ס.
לאהרורי סברא. דבר
הכל מנהג הל' ומנהג
ש"ס. אם לרין ממנו דבר
שליך ההורו לוי יודע למר בעד שמתנמנם ותנחומי ש"ס.

ישן לא קנה. דישן לאו בר דעת ולא הוה קנינו קנין: ננתקע.
שנתקעה לאשתו ונפל מן הגג ונתקע ביבמתו: חייב בד' דברים.
בנוק ועבר ורפוי ושבת כדאמר בהסובל (ב"ק דף פ"ה): פלע תחת פלעו
לרבות השוגג כמודד ואונס כלעון אבל בכושם לא כדמפרש לקמן:

וביבמתו לא קנה. דלא אכיון לביאה:
שנתכוון לאשתו. ונתקעה לה: מלוה.
כלומר ביבמה יותר מנחילה: הא
פס'. מלוה ליבומי: ולקחה שלא
בדרכה. לרבות שאלה נאל עליה שלא
בדרכה קנה: כמקום שמקום שם
גרסינן: עד דמכין לה לשם ביאה.
בעולם: נוק. שמין אותה כאלו היא
שפחה ממכרת (ו) כמה היטה יפה
וכמה היא יפה: להטות כנול. לאו
לשם ביאה מיידי: שכן מעמלה אה
בועלה. להיות כמותה עמא ו' דמכין
ומה נדמה עליו ועמא שזעת ימים
(ויקרא טו): ובי אשה אחיו לעולם נדה
היא. ואינה פוסקת: שכן בידו. של
אלם לרבות נשים הרבה על אחיו
כאסור אשת אח: דבר נטי מקדש
ואולי כי אלפא. ומפשוט מיהה כל
עריות הנאסרות עליו מהמת אישות
כגון אשה אב וכלתו וזמנתו ואחות
אשתו אבל אמו ואחותו וזמנו וזמנאל
בהן דאין בידו לרבות מנלן: שכן
איסור הכא מאליו. ופשוט מיהה אמו
ואחותו וזמנו וזמנאל בהן ולא תפשוט
מיהה עריות הנאסרות לו מהמת
קידושין: מאשה אה ואחות אב ואם.
דכי פרעת מה לאחות אב ואם שכן
איסור הכא מאליו אשת אח מוכיח
מה לאשת אח שכן בידו לרבות אחות
אב ואם מוכיח וזמנו הדין הזה השוה
שבהן שכן אסורות עליו משום ערוה
ועשה בהן הערלה כגמר ביאה אף
אני אביא כל העריות בדיון הזה:
שכן איסורן משום שאר. ומפשוט כל
איסורות משום שאר אבל אשת
איש ללאו משום שאר מנא תיתי:
במי אסורין. וכן זמן אשאלס מי
והיא שופעת וכן אשאלס מי אין
היתר בחיי אחיו שאפילו הוא
מגרשה אסורה לזה. אשת איש
יש לה היתר בחייו על ידי גט:
ביומי

אמר עולא מנין להעראה מן התורה שנאמר וי'איש אשר ישכב את אשה
זרה וגלה את ערותה את מקורה הערה מכאן להעראה מן התורה אשכחן
נדה שאר עריות מנין וכ"ל גילף מנדה ימה לנדה שכן מטמאה את בועלה
אלא אתיא מאשת אח דכתיב וי'איש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא
וכי אשת אחיו [לעולם] נדה היא אלא כנדה מה נדה בהעראה אף אשת אח
בהעראה מה לאשת אח שכן בידו לרבות דאי בעי מקדש ואולי כי אלפא
אלא אתיא מאחות אב ואחות אם דכתיב ויערות אחות אבך ואחות אבך
לא תגלה כי את שארו הערה איכא למיפרך מה לאחות אב ואחות אם שכן
איסור הבא מאליו מחדא לא אתיא תיתי [חדא] מתרתי מהו תיתי תיתי
מאשת אח ואחות אב ואחות אם מה להנך שכן אסורין משום שאר אלא
תיתי מנדה ואחות אב ואחות אם מה להנך שכן איסור הבא מאליו אלא
תיתי מנדה ואשת אח דמאי פרכת מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא מה
לנדה ואשת אח שכן אין להם היתר בחיי אסורין תאמר באשת איש שכן יש
לה היתר בחיי אסורה אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא אמו נדה ואשת
אח בחיי אסורין הוא דאין להם היתר אבל לאחר מכאן יש להם היתר נדה
ביומי

שכן בידו רבבות. וז"ל דנקדושין פרק האומר (דף סו): צעי למילף כל העריות דלא תפסי בהו קידושין מאחות אשתו וקאמר התם בשלמא
כולהו אחין ויהי אחין הא איכא למיפרך מה לאחות אשה שכן בידו לרבות וי"ל דנלאו הכי פריך שפיר אי"ל דדוקא בשלמא אח חשיב
יש בידו לרבות לחומר שכן יש בידו לרבות איסור על אחים אבל מה שצידו לרבות על עמנו לא חשיב פירכא: בזה לאחות אב ואחות
אם שכן איסור הבא מאליו. הקשה ריבין דמאחות אב ואם ינלף איסור הכא מאליו ומאשת אח ינלף איכא דעל ידי קידושין וי"ל דאשת איש
לא אחי כדפריך בסמוך מה מילף שכן שאר:

מלוה ורואה גופיה קאמר התם דסברא הוא דמלי חיות דדמא לידך
סומקא עפי כו' זה לא שייך אלא במאנסין אותו להרוג בידים אבל
אם רואים לוורקו על המינוק וימתקן זהו הדרכה איכא למימר איכא
מלי חיות דדמא דחברים סומקא עפי כו' כיון שאין הורג בידים
ולא הוה אלא קרקע עולם בעלמא
ואין מלוה להליל חברו בצופו
לדרכה חיי קודמין והאיך דקרא
בזורג בידים כתיב כי כאשר יקום
איש על רעהו וגו' והשתא גרסינן
בכל דוכתא מה רואה יהרג ואל
יעבור אף נערה המאורסה יהרג ואל
יעבור פירוש יהרג בועל ולא גרסינן
שהרג דקרקע עולם היא אי נמי
ארי' דלפי' גרסינן מהרג יש לפירש
דהי קאמר מיהרג קודם שחששה
מעשה ותביא עליה את הערוה וז"ל
במסכת ע"י כפרק רבי ישמעאל
ודף ג"ד. וס"ל דנענד כלזכר אסור
ומפרש כגון דלזכרו עובדי כוכבים
והשתחויה להם דיייה ופריך עלה
רבי יורא אונס רחמנא פטריה דכתיב
ולנערה לא תעשה דבר (דברים כג)
ומאי קשיא הא האזי קרא דוקא
בקרע עולם איירי אבל עשה מעשה
חייב למסור עצמו כדפריש' ומשמתוה
לעבודת כוכבים עושה מעשה הוא
דליכא לאוקמה כספיהו עובדי
כוכבים לעבודת כוכבים דלדן זה
משמתו וארי' דהכי פריך אונס
רחמנא פטריה ממיטה אפי' בעושה
מעשה דהיי' דחייב למסור עצמו מ"מ
אם לא מסר עצמו לא מיחייב מיטה
דולנערה לא תעשה דבר אפילו
בעשה מעשה קאמר דקרא דפטוריה
ממיטה דנעשית מעשה איירי
היקשא דקרא ועוד דכיון דאפילו
צרון מיחייב מיטה אפי' דלא עבד
מעשה דהא אשה חייבת צרון
אפי' דהוה קרקע עולם הי"ג
כספיהו הכתוב אונס במיטה בית
דין כדכתיב ולנערה לא תעשה דבר
פטר בכל ענין לא שנה עבד לא שנה
לא עבד ולהכי פריך כיון דפטור
ממיטה לא חשיב נענד ליאסר בהן
עבודה ומהדר ליה התם דחשיב
שפיר נענד כלזכר אפי' דפטור ממיטה
דנענד כיון דחייב למסור עצמו ונע"ע
פס' יומא פ"ב האריכו עובד:]

ישן לא קנה. דישן לאו בר דעת ולא הוה קנינו קנין: ננתקע.
שנתקעה לאשתו ונפל מן הגג ונתקע ביבמתו: חייב בד' דברים.
בנוק ועבר ורפוי ושבת כדאמר בהסובל (ב"ק דף פ"ה): פלע תחת פלעו
לרבות השוגג כמודד ואונס כלעון אבל בכושם לא כדמפרש לקמן:

וביבמתו לא קנה. דלא אכיון לביאה:
שנתכוון לאשתו. ונתקעה לה: מלוה.
כלומר ביבמה יותר מנחילה: הא
פס'. מלוה ליבומי: ולקחה שלא
בדרכה. לרבות שאלה נאל עליה שלא
בדרכה קנה: כמקום שמקום שם
גרסינן: עד דמכין לה לשם ביאה.
בעולם: נוק. שמין אותה כאלו היא
שפחה ממכרת (ו) כמה היטה יפה
וכמה היא יפה: להטות כנול. לאו
לשם ביאה מיידי: שכן מעמלה אה
בועלה. להיות כמותה עמא ו' דמכין
ומה נדמה עליו ועמא שזעת ימים
(ויקרא טו): ובי אשה אחיו לעולם נדה
היא. ואינה פוסקת: שכן בידו. של
אלם לרבות נשים הרבה על אחיו
כאסור אשת אח: דבר נטי מקדש
ואולי כי אלפא. ומפשוט מיהה כל
עריות הנאסרות עליו מהמת אישות
כגון אשה אב וכלתו וזמנתו ואחות
אשתו אבל אמו ואחותו וזמנו וזמנאל
בהן דאין בידו לרבות מנלן: שכן
איסור הכא מאליו. ופשוט מיהה אמו
ואחותו וזמנו וזמנאל בהן ולא תפשוט
מיהה עריות הנאסרות לו מהמת
קידושין: מאשה אה ואחות אב ואם.
דכי פרעת מה לאחות אב ואם שכן
איסור הכא מאליו אשת אח מוכיח
מה לאשת אח שכן בידו לרבות אחות
אב ואם מוכיח וזמנו הדין הזה השוה
שבהן שכן אסורות עליו משום ערוה
ועשה בהן הערלה כגמר ביאה אף
אני אביא כל העריות בדיון הזה:
שכן איסורן משום שאר. ומפשוט כל
איסורות משום שאר אבל אשת
איש ללאו משום שאר מנא תיתי:
במי אסורין. וכן זמן אשאלס מי
והיא שופעת וכן אשאלס מי אין
היתר בחיי אחיו שאפילו הוא
מגרשה אסורה לזה. אשת איש
יש לה היתר בחייו על ידי גט:
ביומי

אמר עולא מנין להעראה מן התורה שנאמר וי'איש אשר ישכב את אשה
זרה וגלה את ערותה את מקורה הערה מכאן להעראה מן התורה אשכחן
נדה שאר עריות מנין וכ"ל גילף מנדה ימה לנדה שכן מטמאה את בועלה
אלא אתיא מאשת אח דכתיב וי'איש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא
וכי אשת אחיו [לעולם] נדה היא אלא כנדה מה נדה בהעראה אף אשת אח
בהעראה מה לאשת אח שכן בידו לרבות דאי בעי מקדש ואולי כי אלפא
אלא אתיא מאחות אב ואחות אם דכתיב ויערות אחות אבך ואחות אבך
לא תגלה כי את שארו הערה איכא למיפרך מה לאחות אב ואחות אם שכן
איסור הבא מאליו מחדא לא אתיא תיתי [חדא] מתרתי מהו תיתי תיתי
מאשת אח ואחות אב ואחות אם מה להנך שכן אסורין משום שאר אלא
תיתי מנדה ואחות אב ואחות אם מה להנך שכן איסור הבא מאליו אלא
תיתי מנדה ואשת אח דמאי פרכת מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא מה
לנדה ואשת אח שכן אין להם היתר בחיי אסורין תאמר באשת איש שכן יש
לה היתר בחיי אסורה אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא אמו נדה ואשת
אח בחיי אסורין הוא דאין להם היתר אבל לאחר מכאן יש להם היתר נדה
ביומי

שכן בידו רבבות. וז"ל דנקדושין פרק האומר (דף סו): צעי למילף כל העריות דלא תפסי בהו קידושין מאחות אשתו וקאמר התם בשלמא
כולהו אחין ויהי אחין הא איכא למיפרך מה לאחות אשה שכן בידו לרבות וי"ל דנלאו הכי פריך שפיר אי"ל דדוקא בשלמא אח חשיב
יש בידו לרבות לחומר שכן יש בידו לרבות איסור על אחים אבל מה שצידו לרבות על עמנו לא חשיב פירכא: בזה לאחות אב ואחות
אם שכן איסור הבא מאליו. הקשה ריבין דמאחות אב ואם ינלף איסור הכא מאליו ומאשת אח ינלף איכא דעל ידי קידושין וי"ל דאשת איש
לא אחי כדפריך בסמוך מה מילף שכן שאר:

ד"א מ"י פ"ב מהל' יוס
הלכה ג' ד פסג עשין נא
טו"ש ע"ה עשין קסו
פס' ח:
ה' ב' מ"י פ"א מהל' חול
ומזיק הלכה י' פסג
עשין ע' טו"ש ע"ה עשין
תמא עשין יא:
ג' ג' מ"י פ"ב מהל' יוס
הלכה ג' פסג עשין נא
טו"ש ע"ה עשין קסו
פס' ח:
ז' ד' מ"י פ"ב ע"ה ע"ה
פס' ח' ע"ה ע"ה ט
טו"ש ע"ה עשין קע עשין
יב:
ח' ה' מ"י טו"ש ע"ה ע"ה
פס' ח' עשין קסו
פס' ח:
ט' ו' מ"י טו"ש ע"ה ג'
טו"ש ע"ה עשין קסו
פס' ח:
י' ז' מ"י פ"א מהל' חול
ומזיק הלכה י' פסג עשין
ע' טו"ש ע"ה עשין תמא
פס' ח:
יא' ח' מ"י פ"ב מהל' חול
הלכה ג' פסג עשין נא
טו"ש ע"ה עשין קסו
פס' ח:
יב' ט' מ"י פ"ב מהל'
תמא עשין קע עשין
ה' א' פסג עשין קסו:

גלוין הש"ס

ג"ל ריבם ביאה גומרת
עין לעיל דף ט' ע"ה מדרש
ויבמה ונקדושין י' ע"ה
הש"י ד"ה א"כ:

תוספות ישנים

ישן לא קנה ביבמתו וז"ל
משום דלא חייב בידו. וז"ל
היכא דאפילו חשד דלא הוה
בר דעת אמרי' לקמן קנה.
וגרסה טעמא משום דכיון
כיונה ויחלה דמכרזיט לו כל
הכיונה שפיל. אבל כיון
אין לו כיונה שיש לו כמו
שהוא ע"י. וכן נמי משמע
לקמיה דמתיב ליה מיהא
עליה עד דמתיבין ליה: מה
לאשת אח שכן יש בידו
לרבות. ויבמה נקדושין
(ס"ו) דליף כל העריות
[דאין] קדושין ומפסין
מאחות אשה נפרד מה
לאחות אשה שכן יש בידו
לרבות ויחלה דמכרזיט ליה
כיון על אחים כמו
לאשת אח דלי מקדש אף
כיון אסורות על אחיו
משום אשת אח אבל אין זה
חשיבות אס' כיון להרבות
איסור על עמנו: מה
לאחות אב שכן איסור הכא
מאליו והקשה ה"ר יהודה
דבר נאחא לא שמעין כל
שאיסורין בא מאליו ולא ע"י
קדושין מאחות אב והכי
דעל ידי קדושין שצדו
לרבות וילף מאשת אח.
וי"ל כיון דמתיב אטריט
דמתיבין למילף עדיפא לן
לאחיי מבייה ועיניה דהא
אי קאמר הכי הוה פריקין
אשת איש מ"ל דמאשת אח
לא מתיב למילף אשת איש
שיש לה היתר בחיי נדה
משא"כ באשת אח אבל
לקמן בסמוך צעי למילף
מבייה דנדה ואשת אח
דעל יד היתר בחיי
בעלה וי"מ פריך שפיר
למחלוקת מה לנדה ואשת

אכל

